

2513

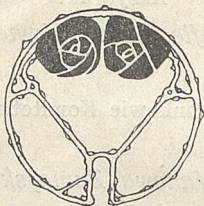
5527

S PRAWOZDANIE

ROCZNE

ZAKŁADU ŚW. JADWIGI

W KRAKOWIE.

NAKŁADEM KOMITETU.

CZCIONKAMI DRUKARNI „CZASU” W KRAKOWIE

POD ZARZĄDEM AL. ŚWIERZYŃSKIEGO.

1908.

KOMITET:

Dyrektor:

Ks. Dr. Wł. Chotkowski.

Prezydentka:

Andrzejowa Potocka.

Wice-prezydentka:

Leonowa Mańkowska

Ekonomka:

Stanisławowa Wodzicka.

Sekretarka:

Tadeuszowa Browiczowa

Kasyerka:

Zofia Koźmianówna.

Członkowie Komitetu:

Konstancya Morawska.

Kaźmierzowa Morawska.

Stefanowa Zamoyska.

SPRAWOZDANIE ROCZNE ZAKŁADU ŚWIĘTEJ JADWIGI W KRAKOWIE ZA ROK 1907.

Zakład św. Jadwigi w Krakowie wywołany został r. 1889 rzeczywistą potrzebą opieki nad dziewczętami, pracującymi na chleb w naszym mieście. Kto rozważy, ile okazji do złego, ile nieszczęścia grozi takim dziewczętom, które muszą mieszkać „kątem“ po noclegach przepelnionych, niezdrowych i podejrzanych, ten pojmuje, że Zakład, w którym znajduje mieszkanie i opiekę przeszło 80 młodych a ubogich pracownic, jest dla społeczeństwa pożyteczny, dla obyczajów i zdrowia publicznego pożądanym.

Zakład ten pełni swoje zadanie tak cicho i bez rozgłosu, że w roku minionym, kiedy w jednym z tutejszych czasopism wymieniano wszystkie instytucje dobroczynne krakowskie, Zakład św. Jadwigi pominięto zupełnie milczeniem, jakby wcale nie istniał. Tem się też dzieje, że liczba członków Towarzystwa, które się przed 19 laty zawiązało pod wezwaniem św. Jadwigi, celem utrzymania naszego Zakładu, coraz bardziej szczupleje, a nowych rzadko tylko udaje się pozyskać. Zakład nasz przede wszystkim nie jest cieplarnią lenistwa i wstrętu do pracy, więc jego mieszkanki muszą pracować na swoje utrzymanie. Jałmużny z zasady nie dajemy zdrowym, które mogą i umieją pracować. Wszystkie też dziewczęta muszą płacić za mieszkanie i za stół. Tylko chore i takie, które jeszcze nie umieją zapracować na całkowite utrzymanie, dostają pomoc.

Za mieszkanie płaci każda 10 halerzy dziennie (miesięcznie 3 korony). Za śniadanie i kolację płaciły dotąd po 10 halerzy, od nowego roku trzeba było podnieść ceny na 11 $\frac{1}{2}$ hal. Obiad kosztuje nadal 34 hal.

Mieszkających w Zakładzie dziewcząt jest przeciętnie 84. Na więcej niema absolutnie miejsca i z przykrością trzeba odmawiać przyjęcia wielkiej liczbie, zgłaszających się do Zakładu.

Wedle zajęcia i zawodu było w Zakładzie najwięcej szwaczek w krawiecczyźnie bo 62; gorsety szyje 1; bieliznę 1. Hafciarek było 8; kasyerek 3; buchalterka 1; ekspedyentki 2; w piekarni pracowały 2; w drukarni 2; Froebliki były 2; w szkole robót 1.

Przyjmowanie i wydalanie dziewcząt pozostawione jest uznaniu Przełożonej Zakładu Siostrze Maryi Hieronimie Gostomskiej ze Zgromadzenia Najśw. Rodziny Nazaretu. Siostr tego Zgromadzenia utrzymuje Komitet cztery, ale liczba ta nie wystarcza i siedm Siostr żywi się za to, co Komitet płaci, na podstawie kontraktu, zawartego z Matką Jeneralną Zgromadzenia w Rzymie. Do wewnętrznego kierownictwa Zakładu mają z Komitetu ingerencyę tylko dwie osoby t. j. prezesowa Hr. Krystyna Potocka i niżej podpisany dyrektor.

Wpływ moralny Zakonnic, które same składają ślub ubóstwa, a służą Bogu przez poświęcenie się dla dobra ludzkości, musi zbawiennie oddziaływać na ubogie pracownice, mianowicie w tych czasach, w których przestawanie na swoim tak bardzo jest rzadkie, a pragnienie życia nad stan, tak bardzo powszechne.

Przełożona Zakładu pośredniczy też w wynajdywaniu pracy dziewczętom, w wyszukaniu odpowiedniego zajęcia i umieszczenia. Nawet po opuszczeniu Zakładu nie zrywają się jeszcze stosunki serdeczne, nawiązane w czasie pobytu. Po za wiek przepisany w Zakładzie trzymać nie możemy, dlatego z przyjemnością rozstajemy się z mieszkankami, które Zakład żegnają z tej przyczyny, że wychodzą za mąż. W przeszłym roku trafiło się to sześć razy. Komitet daje zwykle w takim razie, jeśli która wprost z Zakładu idzie za mąż, 100 koron na najpotrzebniejszą wyprawę. Rada Arcybractwa Miłosierdzia dołoży zwykle od siebie z funduszu posagowego, a jeśli ślub odbędzie się w kaplicy zakładowej, wtedy kosztem Komitetu odbywa się jeszcze śniadanie dla gości weselnych.

Stan zdrowia dziewcząt był w przeszłym roku bardzo dobry. Dwie tylko trzeba było oddać do szpitala, gdzie dzięki rozporządzeniu Wys. Wydziału kraj. i uprzejmości Dyrekcyi, znajdują nasze dziewczęta bezpłatne pomieszczenie. Lekarzem Zakładu był przez długie lata bezpłatnie Dr Surzycki. W ostatnim roku podjął się tej ofiarności Dr Erwin Mięśowicz, ale w nagłych przypadkach wołano też Dra Smolarskiego. Pan Dr Marcisiewicz leczył również bezpłatnie dziewczęta, chore na oczy.

Komitet odbywał z reguły co miesiąc posiedzenia w miesiącach zimowych. W latowych doznawały posiedzenia przerwy.

W myśl statutu stara się Zakład podnosić poziom wykształcenia dziewcząt. W tym celu odbywa się regularnie co niedzielę godzina katechizacyi. Przez pięć lat udzielał ich X. Binek ze Zgromadzenia XX. Misyonarzy, obecnie spełnia ten ofiarny obowiązek X. Bieniarz. Po nauce w niedzielę i święta jest w kaplicy

zakładowej błogosławieństwo Najśw. Sakramentem. Mszę św. odprawia codziennie w tejże kaplicy X. prof. Dr Podwin, w niedzielę i święta OO. Jezuici.

Raz w rok odprawiają wszystkie dziewczęta trzydniowe rekolekcyje. Wybiera się na to dzień WW. Świętych i Zadzuszek, żeby jak najmniej traciły czasu od pracy. Przez te trzy dni utrzymywane są też kosztem Komitetu.

W niedzielę udzielają też dziewczętom nauki języka niemieckiego p. Rychling, nauczycielka Szkoły Wydz. i p. Maysłówna. Czasopisma są w Zakładzie dwa t. j. *Prawda* i *Przewodnik katolicki*. Biblioteczka podręczna jest mała, ale mamy nadzieję, że uda ją się powiększyć.

Żeby uprzyjemnić życie, pracującym ciężko przez cały tydzień dziewczętom, urządzają się w Zakładzie zabawy. Co niedzielę tańczą i bawią się w gry towarzyskie. Teatr amatorski w przeszłym roku nie przyszedł do skutku, chociaż Zakład posiada do tego najpotrzebniejsze przybory. Za to była loterya fantowa, do której fantów dostarczyli tutejsi kupcy bezpłatnie i bardzo chętnie.

Latem służy do rozrywki i wytchnienia duży ogród Zakładu. Kilkakrotnie odbyły też dziewczęta wspólne spacery dalsze. Raz odbyła się wycieczka do Tyńca na cały dzień.

Ponieważ Zakład nasz zajmuje tę przestrzeń, przez którą ma być przedłużona ulica Krupnicza, w myśl planów Magistratu po zakupnie terenów fortyfikacyjnych, przeto nawiązane zostały już przed dwoma laty z Komitetem rokowania o sprzedaż domu wraz z gruntem. Układy doprowadziły do pożądanego z obojga stron rezultatu, a Komitet żywi nadzieję, że w nowym budynku będzie mógł pomieścić około stu dziewcząt.

Kończymy serdecznem Bóg zapłać wszystkim, którzy okazali życzliwość i ofiarność Zakładowi. Oprócz wymienionych w sprawozdaniu osób, odnosi się to do Wydziału kraj., Magistratu i Kasy miejskiej Oszczędności, które to instytucje stałego wsparcia nam udzielały. Jednorazową pomoc otrzymał Zakład w r. 1906, od Tow. Wzaj. Ubezpieczeń, a Kapituła katedralna krakowska udzieliła jednorazowego wsparcia dla dwunastu dziewcząt, które wedle uznania Przełożonej Zakładu koniecznie tego potrzebowały na zimowe ubranie.

Pisałem w Krakowie 27 stycznia 1908.

Ks. Dr. Chotkowski,
dyrektor.

SPRAWOZDANIE

za rok

DOCHÓD.

Remanent kasowy	1.378	K	01	h
Loterya	2.702	„	32	„
Składki członków	600	„	—	„
Dary jednorazowe	320	„	—	„
Opłata dziewcząt	2.749	„	—	„
Subwencya Wydziału krajowego	1.200	„	—	„
„ Rady miasta Krakowa	600	„	—	„
„ Kasy Oszczędności m. Krakowa	400	„	—	„
Razem	9.949	K	33	h

BILANS.

Stan czynny.

Wartość domu	62.000	K	—	h
„ ruchomości	2.430	„	—	„
Dary ś. p. P. Mańkowskiej i ś. p. ks. Bukowskiego	2.708	„	—	„
Razem	67.138	K	—	h

RACHUNKOWE

1907.

ROZCHÓD.

Pensya Zakonnic	2.000	K	—	h
Raty amortyzacyjne w Kasie Oszczędności	1.800	„	—	„
„ „ w Banku kraj. i asekuracya	838	„	84	„
Zapomoga dla jednej z dziewcząt	80	„	—	„
Utrzymanie dziewcząt w czasie świąt, rekolekcyi, i w chorobie	783	„	50	„
Opał i światło	938	„	28	„
Utrzymanie domu, reperacye etc.	1.365	„	41	„
Druk sprawozdań, drobne wydatki	60	„	70	„
Podatki wodociągowe	151	„	05	„
Razem	8.017	K	78	h
Dług zaciągnięty w r. 1903 i 1904	4.042	„	54	„
Razem	12.060	K	32	h
Dochód w roku 1907	9.979	„	33	„
Niedobór	2.110	K	99	h

BILANS.

Stan bierny.

Dług hipoteczny	13.668	K	08	h
Dług z r. 1903 i 1904	2.110	„	99	„
Saldo	51.358	„	93	„
Razem	67.138	K	—	h

CZŁONKOWIE WSPIERAJĄCY ZAKŁAD ŚW. JADWIGI
ROCZNEMI DATKAMI W R. 1907.

Pp.:	Kor.	Pp.:	Kor.
Jadwiga Borowska	10	Konstancya Morawska	10
Prof. Browiczowa	10	Hr. Wład. Mycielska	10
Dr. Buzdygan	10	Zofia Niemcewiczowa	10
Anna Byszewska	10	K. Niesiołowski	10
S. Carowa	10	Leonard Nitsch	10
Hr. Chomętowska	10	Prof. Pareńska	10
Ks. Prałat Chotkowski	10	Prof. Pieniążkowa	10
Eliza Czarnomska	10	Ks. Olga Ponińska	10
Antonina Dembowska	10	A. Porębski	10
Marya Epsteinówna	10	Marya Prauss	10
Fischerowa	10	Ks. R. Radziwiłłowa	10
M. Grocholska	10	Dr. Surzycki	10
Lucyna Hallerowa	10	Hr. J. Szembekowa	10
Prof. Dr. Jakubowski	10	W. Szolańska	10
Prof. Janczewska	10	Hr. St. Tarnowska	10
† R. D. Prof. Dr. Jordan	10	Hr. Zdzisł. Tarnowska	10
Bar. Konopkowa	10	Janowa Trzecieska	10
Prof. Kostanecka	10	Ks. Prałat Trznadel	10
Mec. Dr. Koy	10	† Wiązownicka	10
Felicja Koźmianowa	10	R. D. Prof. Dr. Wicherkiewicz	10
Prof. Krzymuski	10	Hr. St. Wodzicka	10
Jadwiga Mańkowska	100	Zieliński	10
Mec. Dr. Markiewicz	10	Cecylia Żurowska	20
Oktawia Mazarakowa	10	N. N.	20
Hr. Janowa Mieroszowska	10		

DARY JEDNORAZOWE :

Prof. Leon Mańkowski	200 K.
P. Aleksander Mańkowski	100 „
P. Karolina Jaroszyńska	20 „

STATUT

Stowarzyszenia pod nazwą

„Zakład Św. Jadwigi w Krakowie.“

Art. I. Cel Stowarzyszenia jest moralna i materialna opieka nad dziewczętami, żyjącymi z pracy rąk i takiej opieki potrzebującymi.

Art. II. Cel ten osiąga się: *a)* Wynajęciem wspólnego domu, gdzie będą pod odpowiednią miejscową opieką i gdzie przez zespolenie będzie im dana możliwość za tańsze pieniądze utrzymania swego życia. *b)* Stosownymi naukami, oraz zabawami i rozrywkami, które oświecać, podnosić i rozweselać mają umysł i serce dziewcząt pracujących.

Art. III. Członkowie Stowarzyszenia są dwójakiego rodzaju: *a)* członkowie Stowarzyszenia wspierający, *b)* członkowie korzystający. Członkiem wspierającym, może być każdy katolik, który obowiąże się przynajmniej 5 zlr. płacić rocznie i wspierać cel Stowarzyszenia. Członek wspierający ma prawo podawać na piśmie komitetowi swe rady i spostrzeżenia, odnośnie do spraw Zakładu

i otrzymuje co rok drukowane sprawozdanie wszystkich czynności Stowarzyszenia.

Warunki dla członków korzystających są: *a)* religia katolicka, *b)* prowadzenie się moralne, *c)* utrzymanie z pracy rąk, *d)* poddanie się regulaminowi domowemu, *e)* płacenie tygodniowe, lub miesięczne kwoty, jaką komitet uzna za stosowne — a za to otrzymują pomieszkowanie, opał, oświetlenie, wszelką opiekę moralną i wikt, o ile tego okaże się potrzeba i możność Stowarzyszenia.

Art. IV. Zarząd Zakładu stanowi Komitet, złożony z 8-miu pań i z 9-go ks. dyrektora, do którego głównie należy opieka duchowna nad członkami korzystającymi. Komitet ten ma prawo przyjmowania i oddalania członków korzystających i rządzi wszystkimi funduszami i wszystkimi sprawami Zakładu Śtej Jadwigi i spełnia wszelkie czynności w ramach tego statutu. Komitet kontroluje kasę i uchwała regulamin domowy dla członków korzystających, Komitet przygotowuje sprawozdania roczne ze swych czynności, ogłasza je drukiem i rozsyła wszystkim członkom Stowarzyszenia Zakładu Śtej Jadwigi. Komitet ze swego grona wybiera prezesową, jej zastępczynię, kasyerkę i sekretarkę. Jeżeli okaże się potrzeba, może Komitet z grona członków wspierających wybrać sobie inne panie do pomocy i nadania im urzędów w Zakładzie. Komitet ma również prawo mianować dobrodziejów i honorowych członków Zakładu. Dobrodziej lub członek honorowy posiada te same prawa, co członek wspierający.

Art. V. Majątek Stowarzyszenia składa się ze składek dobrowolnych, zapisów, fundacyj i różnych datków członków korzystających, wspierających i dobrodziejów.

jów i z dochodów, jakie przyniosą odczyty, koncerty i t. d. na cele Zakładu urządzone.

Art. VI. Wszystkie fundusze stanowią kapitał obrotowy.

Art. VII. Komitet uchwała względną większością głosów. Jeżeli wraz z ks. Dyrektorem zbierze się 5-ciu członków Komitetu, stanowią oni komplet. Zwykle raz na miesiąc zgromadza się Komitet na zaproszenie ks. Dyrektora, na żądanie jednak prezesowej lub trzech członków Komitetu, obowiązany jest ks. Dyrektor i częściej zwołać sesję Komitetu.

Prezesowa lub zastępczyni prezesowej wraz z ks. Dyrektorem, reprezentują Zakład na zewnątrz i podpisują dokumenta urzędowe przy wyciśnięciu pieczęci z napisem: »Zakład Śtej Jadwigi w Krakowie.«

Art. VIII. W razie nieporozumienia jakiegokolwiek, rozstrzyga nieodwołalnie ks. Dyrektor, porozumiewszy się przedtem z prezesową Stowarzyszenia.

Art. IX. Zmiana jakakolwiek statutu tylko za jednogłośnie uchwałą Komitetu uczynioną być może.

Rozwiązanie Stowarzyszenia tylko za jednogłośnie zgodą wszystkich, w skład Komitetu wchodzących członków uchwaloną być może.

W razie rozwiązania Stowarzyszenia, majątkiem jego całym, dysponuje Ksiądz Biskup Krakowski na cele katolickie.

Art. X. Ci, którzy podpisują niniejszy statut, stanowią komitet stowarzyszenia, który w ten sposób

zawsze uzupełniać się będzie, iż w razie ustąpienia któregokolwiek członka, reszta członków Komitetu większością względną głosów kooptuje sobie z grona członków wspierających osobę na miejsce ustępującej.

Niżej podpisani, gdy otrzymają od Wysokiego c. k. Namiestnictwa zatwierdzenie tego statutu, rozpoczną jako Komitet Stowarzyszenia działania statutem określone.

Potwierdzone od Wysokiego c. k. Namiestnictwa we Lwowie d 16 maja 1890 L. 34,943.

Powyższe statuta Zgromadzenia pod nazwą: „Zakład Św. Jadwigi“ niniejszem ze strony Władzy dyecezalnej potwierdza się.

Kraków, dnia 15 lipca 1890.

† A. Kardynał Dunajewski.

Dyrektor:

X. Dr. Stanisław Spis.

Prezesowa:

Andrzejowa Potocka.

Viceprezesowa:

Klementyna Szembekowa m. p. Marcelina Czartoryska m. p.

Sekretarka:

Marya Puszetowa m. p.

Marya Williams m. p.

Stefanowa Zamoyska m. p.

Tekla Mańkowska m. p.

Konstancja Morawska m. p.

W Krakowie, w drukarni „CZASU“ Fr. Kluczyckiego i Sp.,
pod zarządkiem Józefa Łakocińskiego.

Nakładem „Zakładu Św. Jadwigi w Krakowie.“